Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1219/2023
09.04.2026. године
Б е о г р а д

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ, ВВ, ГГ и ДД свих из ..., правних следбеника сада покојне тужиље ЂЂ из ..., које заступа Светлана Ђорђевић адвокат из ..., против туженог ЕЕ из ..., кога заступа Благомир Живковић адвокат из ..., ради утврђења права својине, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3653/22 од 31.08.2022. године, на седници одржаној 09.04.2026. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 3653/22 од 31.08.2022. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П 1231/22 од 28.04.2022. године, ставом првим изреке, утврђено је да је тужиља ЂЂ одржајем стекла право својине к.п. 667/3 површине 0.00.99 ха у л.н. 1480 к.о. ..., те да је тужени дужан трпети да се изврши упис код службе за катастар непокретности по основу ове пресуде. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да накнади тужиоцима трошкове парничног поступка од 270.300,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3653/22 од 31.08.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је означена првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка из става другог изреке првостепене пресуде тако што су обавезани тужиоци да солидарно накнаде туженом трошкове првостепеног поступка од 105.900,00 динара, а ставом трећим изреке, тужиоци су обавезани и да накнаде туженом трошкове другостепеног поступка од 21.900,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је оценио да је ревизија тужилаца дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23), па је испитао побијану пресуду на основу члана 408. истог закона и утврдио да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према образложењу пресуда и стању у списима, тужиоци су синови сада пок. ЂЂ, преминуле током поступка ...2019. године и власници к.п. 667/1 к.о. ... на којој имају изграђене породичне стамбене објекте, док је тужени власник к.п. 667/2 на којој се налази његов породични стамбени објекат. Предметна к.п. 667/3 се налази између наведених непокретности странака, на терену представља јединствену целину са к.п. тужилаца, док је од парцеле туженог физички одвојена оградом. Парцела 667/3 била је власништво ЖЖ, деде из фамилије тужиљиног супруга, који је живео у заједници са тужиљом, њеним супругом и њиховом децом, у његовој кући на тој парцели до смрти 1969. године. Након његове смрти у кући је остао један од тужиљиних синова са супругом, док се тужиља са осталим члановима породице преселила у кућу коју је саградила заједно са супругом на суседној парцели. Стара кућа на к.п. 667/3 се срушила 2008. године, али је темељ и данас видљив. По тужби туженог од 18.12.2014. године против ЗЗ, као и тројице тужиљиних синова и тада покојног ЖЖ којима је био одређен привремени заступник као лицима непознатог пребивалишта, ради утврђења права својине на к.п. 667/3 по основу одржаја и усмене купопродаје од ЕЕ, донета је правноснажна пресуда Основног суда у Лазаревцу П 1876/12 од 14.07.2014. године, којом је утврђено право својине туженог.

Полазећи од наведеног, првостепени суд је закључио да је спорна к.п. 667/3 одвојена оградом према парцели туженог на којој је и његов стамбени објекат, а да је отворена према парцели 667/1 на којој се налази тужиљина кућа и да заједно са њом представља двориште иза куће, да се до спорне парцеле к.п. 667/3 са улице једино може стићи преласком преко тужиљиног дворишта поред куће, да су тужиља и чланови њене породице били у непрекидној, несметаној и савесној државини к.п. 667/3 од смрти пок. ЖЖ, да тужени није био никад у поседу спорне парцеле, односно да није имао државину на спорној парцели, те да су у смислу члана 28. став 4. Закона о основама својинско правних односа испуњени услови за стицање својине одржајем.

Другостепени суд је заузео супротно правно становиште, сматрајући да је правноснажном пресудом П бр.1786/12 од 14.07.2014. године управо тужени по основу савесне државине к.п. 667/3 постао власник путем одржаја, због чега се о савесности тужилаца и њиховог правног претходника не може говорити до тог периода. Осим тога, другостепени суд констатује да тужиоци након наставка прекинутог поступка због смрти своје мајке нису прецизирали тужбени захтев на тај начин што би тражили утврђење права својине у своју корист или евентуално утврђење да предметна парцела представља заоставштину њихове мајке стечену путем одржаја, да су остали при првобитно постављеном тужбеном захтеву, иако странка у поступку мора бити жива, због чега је тужба требало да буде одбачена. На основу изложеног, другостепени суд је првостепену пресуду преиначио применом члана 394. тачка 4. ЗПП.

По оцени Врховног суда, садржином ревизије основано се указује да је другостепени суд без отварања главне расправе утврдио другачије чињенично стање од оног из првостепене пресуде.

Наиме, побијаном пресудом другостепени суд није на основу утврђеног чињеничног стања на другачији начин применио материјално право преиначавајући првостепену пресуду, већ је извршио оцену доказа на другачији начин, и на основу измењеног чињеничног стања одбио тужбени захтев, а што је могао учинити једино да је поступио по члану 383. став 3. и став 4. ЗПП. Наведено произлази из чињенице да се чињенично стање из нижестепених одлука разликује у односу на утврђење како је предметна парцела коришћена и у чијем је поседу била, а на томе је другостепени суд засновао своју преиначујућу одлуку, чиме је учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези с чланом 383. став 3. ЗПП, што је ревизијски разлог из члана 407. став 1. тачка 3. истог закона на који се садржински указује ревизијом. Када је већ оценио да је чињенично стање у ожалбеној пресуди непотпуно и погрешно утврђено, а првостепена пресуда је већ једном била укинута (решењем Апелационог суда у Београду Гж 2823/18 од 15.03.2019. године), другостепени суд је био дужан, у смислу члана 383. став 3. ЗПП, да отвори расправу, изведе и оцени све доказе у смислу члана 8. ЗПП и тек након тога мериторно одлучи о жалби туженог, односно о постављеном тужбеном захтеву.

С обзиром на учињену битну повреду у поступку пред другостепеним судом, за сада се не може испитати правилност примене материјалног права, јер је и чињенично стање недовољно расправљено и самим тим непотпуно утврђено. То се односи на начин на који је тужени држао предметну парцелу, односно на лица која су је држала, све имајући у виду стање на терену и дужину његовог трајања, и ценећи савесност парничних странака и са аспекта чињенице да је у парници у којој је донета правноснажна пресуда по тужби туженог, који је као лица непознатог боравишта означио тужене - тројицу синова сада покојне тужиље, који су његове најближе комшије и ранијег књижног власника предметне непокретности који је преминуо готово пола века раније.

Следом наведеног, у поновном жалбеном поступку другостепени суд ће у смислу изнетих примедаба отклонити указане неправилности тако што ће, уколико сматра да је првостепени суд погрешно проценио доказе, оценити да ли је потребно да се пред тим судом понове већ изведени докази, у ком случају ће заказати расправу водећи рачуна да је првостепена пресуда већ једнапут била укидана. Другостепени суд је овлашћен да одлучи на бази чињеничног стања утврђеног у поступку пред другостепеним судом, али само у ситуацији када на основу спроведене расправе утврди другачије чињенично стање од оног које у првостепеној пресуди (члан 394. тачка 1. ЗПП). Притом ће суд имати у виду да постојање наведене пресуде на основу које је тужени уписан као књижни власник предметне парцеле не представља препреку да друго лице захтева утврђење свог права својине на истој непокретности. Ово с обзиром на природу права својине, те могућност да се о њему увек расправља, а сагласно општим правилима важећим у домаћем правном поретку, пошто је несумњиво да лице које сматра да је испунило законом прописане услове за стицање права својине на непокретности има право да захтева утврђење овог свог права у одговарајућем законом прописаном поступку, чак и у односу на лице које се у јавном регистру води као власник одређене непокретности, с обзиром на апсолутно дејство и

незастаривост овог права. Пошто поступи по примедбама из овог решења, другостепени суд ће донети на закону засновану и правилну одлуку.

Како одлука о трошковима поступка зависи од исхода одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 415. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић